

Nr 64

Av herr Nilsson i Gävle m. fl., om statliga räntefria lån till bostäder.

(Lika lydande med motion nr 50 i Första kammaren)

I statsverkspropositionens 11:e huvudtitel framläggs förslag om ändrade grunder och regler för räntebidragen gällande hus byggda under viss angiven tid och som finansierats med statslån. Basräntan föreslås även ändrad.

Motivet för en minskning av subventionerna i tidigare byggda hus sägs vara dels att uppnå en jämnare hyresnivå, dels undvika att hyresbegränsande subventioner alltför länge bindes i bostadsbeståndet. Vidare hävdas att subventionerna bör successivt avvecklas i den takt som är möjlig med hänsyn till den allmänna inkomstutvecklingen och därmed följande ökning i de boendes hyresbetalningsförmåga.

Undertecknade hälsar med tillfredsställelse att regeringen aktualiserar bostadsproduktionens kostnadsfaktorer. Kostnadsutvecklingen och därmed följande hyresstegringar har skapat stora svårigheter för såväl bostadsproduktionen som sådan som för hyresgästerna, bostadsrättsinnehavarna och egnahemsägare.

Olägenheterna beträffande hyresskillnaderna på bostadsmarknaden har enligt vår mening överbetonats. Det kan inte heller vara någon speciell uppgift för regeringen att medverka till en hyreshöjning i det äldre och i allmänhet privat ägda bostadsbeståndet. De åtgärder som föreslås är icke ägnade att skapa en hyresnivå på låg nivå utan snarare tvärtom.

Regeringens förslag riktar sig mindre mot de faktorer som förorsakat den höga kostnadsutvecklingen, utan mera mot de följdverkningar, som kostnadsfaktorerna i sig själva skapat fram. De föreslagna åtgärderna rubbar på intet sätt de principiella grunder på vilka den hittillsvarande subventionspolitiken förts. De orättvisor som präglar denna subventionspolitik bibehålles. Ränteeftergifterna ger sålunda folk med höga inkomster hyressubventioner. Reglerna för bostadsrabatterna utesluter tusentals barnfamiljer från att erhålla dessa rabatter. De kommunala bostadstilläggen till pensionärerna pendlar från »ingenting» till ca 2 000 kronor per år och är beroende av kommunernas ekonomiska bärkraft liksom kommunalfullmäktiges politiska sammansättning.

Principen att betala kapitalkostnader med skattemedel har sedan många år tillbaka accepterats av regeringen. För kalenderåret 1964 kommer statens utgifter för bostadsbyggandet att belöpa sig till drygt en miljard kro-

nor. Detta kan endast betecknas som kapitalkostnader i efterskott. Det är en subventionspolitik som ger byggnadsindustrien *sin* profit ograverad men där kostnaderna för denna politik till sista öret får betalas av skattebetalarna, och då inte minst av dem som i dag står i bostadskön, inte minst av dem som i dag saknar egen lägenhet.

Hela problemet med kapitalkostnaderna bör enligt vår mening tas upp till utredning och utifrån principiellt helt nya utgångspunkter bli föremål för en genomgripande omprövning. Grundtanken bör därvid vara att bostaden är en elementär mänsklig rättighet för alla medborgare, att bostäderna upphör att vara enskildas vinstobjekt. Samhällets grundsyn till bostadsproduktionen bör sålunda vara densamma som gäller vid byggandet av sjukhus, vårdinrättningar av olika slag, skolor, vägar etc. Ingen ifrågasätter riktigheten av att dessa samhälligt nödvändiga byggnationer sker över riksstaten, vilket möjliggör att kapitalkostnaderna kan avskrivas så snart byggobjektet är färdigt. Men också bostäderna är en samhälligt nödvändig vara och borde därför frikopplas från varje försök till spekulation och oskäliga vinster i form av höga räntekostnader.

Regeringens förslag att sänka basräntan till tre procent för hus färdigställda 1962 och senare är ett steg i rätt riktning. Men varför stanna vid tre procent? Om man anser det vara riktigt och ofrånkomligt att staten skall betala mellanskillnaden mellan den s. k. basräntan och den gällande marknadsräntan, varför då inte utsträcka denna politik till att gälla även de tre procenten och därmed ställa kapital till förfogande räntefritt. Detta skulle medföra flera fördelar. Om bostadskonsumenten endast betalar husets driftkostnader plus en skälig administrationsavgift skulle det i praktiken möjliggöra en kraftig hyresnedsättning i förhållande till nu utgående hyror. Samhällets utgifter för räntebidrag, bostadsrabatter liksom kommunala bostadstillägg för pensionärer kan helt slopas. Bostadsproduktionen upphör att vara en källa till spekulation och husjobberi.

Den av riksdagen år 1963 tillsatta bostadspolitiska kommittén har bl. a. i uppdrag att söka konstruera ett nytt finansieringssystem för de bostäder som i framtiden tillkommer med statligt stöd. Vi finner det påkallat att kommittén även upptager till prövning de synpunkter på ett nytt finansieringssystem, som här ovan motiverats.

Med hänvisning till vad här ovan anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte föreslå att den av riksdagen år 1963 tillsatta bostadspolitiska kommittén får i uppdrag att vidare utreda i denna motion förordade finansieringsmetod, innebärande att räntefria lån ställes till bostadsbyggandets förfogande för de bostäder, som i framtiden tillkommer med statligt stöd.

Stockholm i januari 1964

Henning Nilsson

H. Hagberg

Gunvor Ryding